

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ

Στη χώρα μας ζει ο μεγαλύτερος πληθυσμός καφέ αρκούδας σε σύγκριση με όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διάφοροι υπολογισμοί ανεβάζουν αυτόν τον πληθυσμό από 80 έως 120 άτομα που έχουν περιοριστεί ουσιαστικά σε δύο περιοχές: στην οροσειρά της Ροδόπης και στην οροσειρά της Πίνδου, με όλες τις απολήξεις της (εδώ εντάσσονται και τα βουνά Βίτσι και Περιστέρι).

Η Αρκούδα στην Ελλάδα κινδυνεύει. Οι σοβαρότεροι κίνδυνοι που την απειλούν με εξαφάνιση οφείλονται είτε στην άμεση θανάτωση των ζώων είτε, έμμεσα, στην καταστροφή ή την υποβάθμιση των βιοτόπων της. Τα ζώα θανατώνονται από γεωργούς, κτηνοτρόφους και μελισσοκόμους, των οποίων η περιουσία έπαθε ζημιές, από λαθροθήρες ή απλώς ελεύθερους σκοπευτές, χωρίς κανέναν απολύτως λόγο, ή με απώτερο σκοπό να αιχμαλωτιστούν τα μικρά τους για περαιτέρω εκμετάλλευση. Η καταστροφή ή υποβάθμιση των βιοτόπων της αρκούδας οφείλεται συνήθως σε ανθρώπινες δραστηριότητες. Στην περίπτωση αυτή μπορούν να υπαχθούν ενδεικτικά: α) η εκτεταμένη υλοτομία ή οι αναδασώσεις και φυτεύσεις με ξένα είδη που δεν είναι καθόλου φιλικά προς την αρκούδα και τις ανάγκες της για τροφή και προφύλαξη, β) η αλόγιστη διάνοιξη δρόμων σε δάση και βουνά και η κατασκευή φραγμάτων ή άλλων μεγάλων έργων, γ) η προσπάθεια δημιουργίας νέων βοσκοτόπων με την καταστροφή δασών ή άλλων ειδών φυσικών οικοτόπων.

Στην Ελλάδα, η φόνευση, αιχμαλωσία, κατοχή και επίδειξη της αρκούδας απαγορεύεται με νόμο από το 1969. Στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ισχύει και για την Ελλάδα, η αρκούδα αποτελεί είδος προτεραιότητας. Η ανάγκη διάσωσης της επιβάλλει την προστασία και ειδική διαχείριση των οικοτόπων της.

Η νομοθετική πρόβλεψη προστασίας και η απειλή κυρώσεων δεν είναι όμως αρκετή. Οι παράνομες και εξοντωτικές δραστηριότητες συνεχίζονται, ενώ ο κρατικός διοικητικός μηχανισμός δεν επαρκεί για την κάλυψη όλων των αναγκών. Εγινε γρήγορα φανερό ότι και οι ιδιώτες ή ιδιωτικοί φορείς θα έπρεπε να ενεργοποιηθούν. Παράλληλα, ήταν από πολλές απόψεις αναγκαίο να δοκιμαστεί κάποια αποτελεσματική και φερέγγυα συνεργασία με το κράτος για τα ζητήματα προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος.

Έτσι αποφασίσαμε να ιδρύσουμε τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ, ο οποίος απέκτησε νομική υπόσταση το 1992. Αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) με βασικούς σκοπούς:

α) Τη διαχείριση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και κάθε είδους ζώου ή φυτού που απειλείται για οποιουδήποτε λόγου από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. β) Τη φροντίδα, αποκατάσταση και περιθάλψη ζωικών ειδών που βρίσκονται σε κατάσταση αιχμαλωσίας. γ) Την προώθηση της επιστημονικής έρευνας και των εφαρμογών της σε σχέση με τα παραπάνω. δ) Την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των κρατικών διοικητικών οργάνων στα παραπάνω αντικείμενα. ε) Την καλλιέργεια της διεθνούς επιστημονικής συνεργασίας και την προσπάθεια να καταστεί η Β.Ελλάδα κέντρο παρόμοιων δραστηριοτήτων.

Σήμερα ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ έχει την ευθύνη για τη λειτουργία του Κέντρου Προστασίας Αρκούδας στο νομό Φλώρινας και για το συντονισμό του Ενιαίου Ελληνικού Προγράμματος για την Αρκούδα, υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας.

Μικρή και Μεγάλη Αρκούδα από τον αστρικό χάρτη του P. Arlaun, 1535.

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ είναι ο λαμπρότερος απλανής αστέρας του αστερισμού του Βοώτη. Οι αρχαίοι φαντάζονταν τον Αρκτούρο ως φύλακα της Αρκτού. Τον έβλεπαν με μορφή ανθρώπου να αγγίζει με παρατεταμένο το δεξί του χέρι τη Μεγάλη Αρκτο. Τον ονόμαζαν επίσης και Αρκτοφύλακα.

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ: ΑΡΚΤΟΣ + ΟΥΡΟΣ = Φύλακας

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ λέγεται επίσης και ο Μήνας Σεπτέμβριος (ο μήνας τρυγητής)

Ο αρχαίος μύθος αναφέρεται στην Καλλιστώ, νύμφη των δασών και συντρόφισσα της Αρτεμης. Η Καλλιστώ γεννά τον Αρκάδα, από τον έρωτά της με το Δία. Αυτός, για να γλυτώσει την ερωμένη του από τη ζήλεια της γυναίκας του Ηρας και την οργή της Αρτεμης, μεταμορφώνει την Καλλιστώ σε αρκούδα. Ο Αρκάδας, μεγάλος πιά, κάποια μέρα στο κυνήγι συναντά τη μητέρα του που έχει τώρα τη μορφή αρκούδας και ετοιμάζεται να τη σκοτώσει. Ο Δίας, για να αποτρέψει τη μητροκτονία, τους μεταμορφώνει σε αστερισμούς: Τη Μεγάλη και τη Μικρή Αρκτο. Ο Αρκτούρος τις συνοδεύει ως φύλακάς τους στον ουράνιο θόλο.